

Η δεσποτεία του κυνισμού νέου τύπου (Παντελής Μπουκάλας)

Categories : [ΚΟΙΝΩΝΙΑ](#)

Date : Μαρτίου 22, 2008

Με κάθε καινούργιο «ριάλιτι σόου» ή «τάλεντ σόου», η μόνη παρηγοριά απορρέει από τη σκέψη ότι δεν πάει παρακάτω, ότι φτάσαμε πια στο τελευταίο σκαλοπάτι στου κακού τη σκάλα. Αλλά κι αυτή η παραμυθία πολύ γρήγορα αποδεικνύεται σκέτο παραμύθι, γιατί αν παντού αλλού ισχύει ο νόμος σύμφωνα με τον οποίο ο αντίπαλος του κακού είναι το κακό, στον γυάλινο κόσμο ο αντίπαλος του κακού, αυτός που θα φέρει μεγαλύτερη τηλεθέαση δηλαδή, άρα και περισσότερες διαφημίσεις, είναι το χειρότερο. Είναι τέτοια λοιπόν η χυδαιότητα που εκπέμπεται προς το πανελλήνιο με το εκάστοτε καινούργιο σόου, είναι τόσο αυτάρεσκος και επιβλητικός ο τρόπος με τον οποίο το αφύσικο πλασάρεται σαν φυσικό και το ανήθικο σαν χαριτωμένο, που από τα νεύρα σου, τα αμήχανα εντέλει νεύρα σου, φτάνεις να νοσταλγήσεις τα προηγούμενά του.

Σε ζώνες υψηλής τηλεθέασης μεταδίδονται όλα τούτα τα «προχωρημένα», σε ώρες «κανονικές», όταν βλέπει τηλεόραση και η πιτσιρικαρία, και όχι αργά, μετά τα μεσάνυχτα, οπότε έτσι κι αλλιώς το ένα τρίτο της μικρής οθόνης παραδίδεται στο ροζ και άλλο ένα τρίτο στο κίτρινο, για να μείνει κι ένα κομμάτι στο συνηθισμένο του γκρίζο. Στο πιο πρόσφατο σόου αυτής της στάθμης, οι συμμετέχοντες καλούνται να αποδείξουν πως είναι σέξι. Και, πειθήνιοι, αφού έχουν μπει στο πρόγραμμα και έχουν αποδεχτεί ευθύς εξ αρχής τη λογική του και το κόστος της, το επιχειρούν. Με την καθοδήγηση της κριτικής επιτροπής, τα μέλη της οποίας ζουν την απόλυτη φαντασίωση δύναμης μετεωριζόμενα ανάμεσα στην υπεροψία και τη μέθη, και για να «περάσουν στις εξετάσεις», εκθέτουν στο παμφάγο κοινό μια θλιβερή κόπια του εαυτού τους: τα αρσενικά, σαν καμάκια που βρέθηκαν ξαφνικά από τις παραλίες στο στούντιο, υποδύονται ρόλους από το «Ανδρες έτοιμοι για όλα», ή περίπου· τα θηλυκά παίρνουν την εντολή να παραστήσουν ηρωίδες ταινιών σοφτ πορνό, ερωτοτροπώντας με τον εαυτό τους ή με φαλλόμορφα αντικείμενα, ενόσω οι κριτές ακκίζονται χυδαϊστί και βαθμολογούν με οφθαλμολαγνική αυστηρότητα.

Τυπικά, όσοι συρρέουν σε τέτοιου είδους «παιχνίδια» είναι ενήλικοι, ώριμοι, μετέχουν λοιπόν εν γνώσει των συνεπειών, ενσυνειδήτως και με ελεύθερη τη βούλησή τους, όσο μπορούμε να θεωρήσουμε ελεύθερη τη βούληση και διαυγή τη

συνείδηση σε καιρούς που η μηχανή της αλλοτρίωσης και του φενακισμού δουλεύει ακατάπαυστα και διαβρωτικότατα. Ωριμοι είναι, και φυσικά «διάσημοι», και οι οργανωτές, οι «παιχνιδοκράτες», απόφοιτοι της μεγάλης σχολής του κυνισμού. Νέου τύπου ο κυνισμός αυτός, δεν έχει βέβαια την παραμικρή σχέση με τις διδαχές των αρχαίων Κυνικών, του Αντισθένη και του Διογένη (απέριττη φυσική ζωή, αποστροφή προς τις καθιερωμένες αξίες όπως ο πλούτος, η ισχύς και η δόξα κ.λπ.), αλλά σημαίνει την πλήρη έλλειψη συναισθηματικής και ηθικής ευαισθησίας και την ωμή περιφρόνηση των κοινά αποδεκτών κανόνων· από τον βιωμένο αντικομφορμισμό στην ποζάτη μαγκιά και από την ελευθεροφροσύνη στον δεσποτισμό των διασημοτήτων που τσαλακώνουν «ανθρωπάκια» - η έκπτωση είναι προφανής (και μάλλον αλυσιτελής, παρεμπιπτόντως, η απόφαση ορισμένων νέων στοχαστών να γράφουν «zynic» τον νέου τύπου κυνικό, τον αμοραλιστή, για να τον ξεχωρίζουν από τον «cynic» της φιλοσοφικής παράδοσης).

Τι καλούνται να αποδείξουν οι ανταγωνιζόμενοι σ' αυτήν την παράσταση που είναι σκληρότερη κι από σκληρό πορνό, ακριβώς επειδή υποκρίνεται πως είναι κάτι άλλο, κάτι χιουμοριστικό και επιπλέον φιλόανθρωπο, αφού «υπηρετεί όνειρα» και «δίνει δουλειά»; Όχι βέβαια ότι είναι σέξι, αφού το άθλημα αυτό ούτε δημόσια τελείται ούτε χωράει αποδείξεις, αλλά ότι, για ένα πεντάλεπτο τηλεοπτικής εικόνας, για ένα «εύγε» των μικροεξουσιαστών της τηλεόρασης, είναι πρόθυμοι να αυτογελοιοποιηθούν, να παραδώσουν τον εαυτό τους στη χλεύη όσων θα τους αναγνωρίσουν έπειτα στον δρόμο ή στη δουλειά τους. Αλλά μήπως είναι εντελώς αστήρικτη η υπόθεση ότι όσους εμφανίζονται στην τηλεόραση έστω σαν καρικατούρες, σαν ανδρείκελα, σαν (μ)παίγνια στα χέρια του παραγωγού, του σκηνοθέτη, του κριτή, τους υποδέχεται η χλεύη και η λοιδορία των γνωστών τους και των αγνώστων; Μήπως η προσωρινή έστω «αναγνωρισιμότητα», όπως κι αν έτυχε να αποκτηθεί (ακόμα και διά του αυτοεξευτελισμού σου ή της αποδοχής του εξευτελισμού σου από τους άλλους), λειτουργεί τελικά σαν διαβατήριο προς κάποια καταξίωση; Μήπως προκαλεί ακόμα ακόμα και τον φθόνο από την πλευρά όσων παραμένουν στο άσημο υποτίθεται «έξω»;

Αν δεν συνέβαινε αυτό, αν το τηλεοπτικό «ψώνιο» δεν είχε μικρή ή μεγάλη πέραση στην αγορά, τότε η τηλεοπτική εμφάνιση (έστω και για είκοσι δευτερόλεπτα, έστω και με απαξιωτικό περιεχόμενο) δεν θα είχε τόση ζήτηση. Τι έχουμε δει λοιπόν στα χρόνια που ηγεμονεύει η ιδιωτική τηλεόραση; Έχουμε δει πολιτικούς να συχνάζουν και στις γελοιότερες των εκπομπών, για ένα ψίχουλο φήμης. Έχουμε δει να φθείρονται ακόμα και τρόποι που τους θεωρούσαμε πανίσχυρους και «αυτόματους» και να κάμπτονται συμπεριφορές που πιστεύαμε ότι η κουλτούρα αιώνων τις είχε

περίπου εγγράψει στα γονίδια, ανεξίτηλες. Ο άφατος, όπως νομίζαμε, πόνος για την απώλεια αγαπημένων προσώπων, με την επιμονή της κάμερας που πορνογραφεί ακόμα και εις βάρος της θλίψης, μετατοπίστηκε σταδιακά στην κατηγορία των φωνητών· έχουν πληθύνει λοιπόν αποκαρδιωτικά όσοι, με άταφο ακόμα τον νεκρό τους, σέρνουν μοιρολόγια ή κατάρες στον φακό, με τον κίνδυνο της πόζας ή της επιδεικτικής υπερβολής να παραμονεύει και σε αυτές ακόμα τις στιγμές, που έχασαν τον ιερό τους χαρακτήρα αφότου κατέστησαν επιδεικτικά δημόσιες. Βλέπουμε επίσης γονείς να σέρνουν τα μόλις δεκάχρονα παιδιά τους στους τηλεδιαγωνισμούς για να αναμετρηθούν μαϊμουδίζοντας την ίδια τους την ακριβή παιδικότητα και να γεράσουν πρόωρα, γιατί το καυστικό φως των προβολέων, είναι αποδεδειγμένο, προκαλεί ρυτίδες στην ψυχή.

Διαπιστώνουμε τέλος(;), και μάλιστα καθημερινά, πόσο αστόχαστη υπήρξε η πατροπαράδοτη εκείνη συμβουλή που συνοψιζόταν στο «τα εν οίκω μη εν δήμω». Εντάξει. Τα μυστικά και απόρρητα των «επωνύμων», ακόμα και αν δεν τα κοινοποιούν μεθυσμένοι από δημοσιότητα οι ίδιοι, τα υποκλέπτουν και τα δημοσιοποιούν όλο καμάρι τα ξεφτέρια της «αποκαλυπτικής δημοσιογραφίας», που ζηλεύουν τη δόξα των διαβόητων παπαράτσι του εξωτερικού. Αμέτρητοι είναι όμως πλέον όσοι, «ανώνυμοι εξ ανωνύμων», κουβαλάνε μόνοι τους τα άπλυτά τους στο τηλεοπτικό πλυντήριο, το μόνο πλυντήριο που έχει την ικανότητα να λερώνει ακόμα περισσότερο τα ήδη λερωμένα. Με την ιδιότητα (τον ρόλο μάλλον) της πεθεράς ή του πεθερού, της νύφης ή του γαμπρού, της κουνιάδας, του μπατζανάκη, του τριτοξάδερφου ή του απλού γείτονα που κοιμάται και ξυπνάει με το όνειρο να υπάρξει επιτέλους ως «αυτόπτης μάρτυς», οι συμπατριώτες μας λένε τον καημό τους στα μεσημεριανά κυτία παραπόνων που λειτουργούν σαν ψυχαναλυτήρια με μια μαιευτική δύναμη που θα τη ζήλευε και ο Φρόιντ· καταγγέλλουν την άπιστη ή τον άπιστο, ξεσκεπάζουν τον προικοθήρα ή τη φραγκοφόνισσα, αναθεματίζουν τα άνοστα ντολμαδάκια της πεθεράς ή την παλιομοδίτικη ντιβανοκασέλα της που θέλει καλά και σώνει να τη φορτώσει στη νύφη, υπάρχουν μέσα από το δηλητήριο και για το δηλητήριο, αλλά το δημοσιοποιημένο πια, το θεατρικό.

«Άσε μας, πουριτανέ μου. Αμάν πια με τον συντηρητισμό σου» ακούς την ίδια σου τη συσκευή να σε ψέγει. Και τι να αντιγυρίσεις; Οτι κάποιες φορές η συντήρηση είναι επαναστατικότερη από τις ψευδεπίγραφες και ψευδαισθησιογόνες επαναστάσεις;

(Πηγή: "Καθημερινή" 16/3/2008)